

Rechter verplicht Vlaanderen tot uitbreiding van tolkuren in 'horend' onderwijs

De doventolk als basisrecht

Vier ouderparen van dove kinderen daagden in maart de Vlaamse Gemeenschap voor de rechtbank. Het huidige aantal tolkaanbod zou hun kinderen een fatsoenlijke kans in het gewone, geïntegreerde onderwijs ontzeggen. Een rechter in Gent gaf hen gelijk, op straffe van een dwangsom. De Vlaamse Gemeenschap gaat wellicht in beroep.

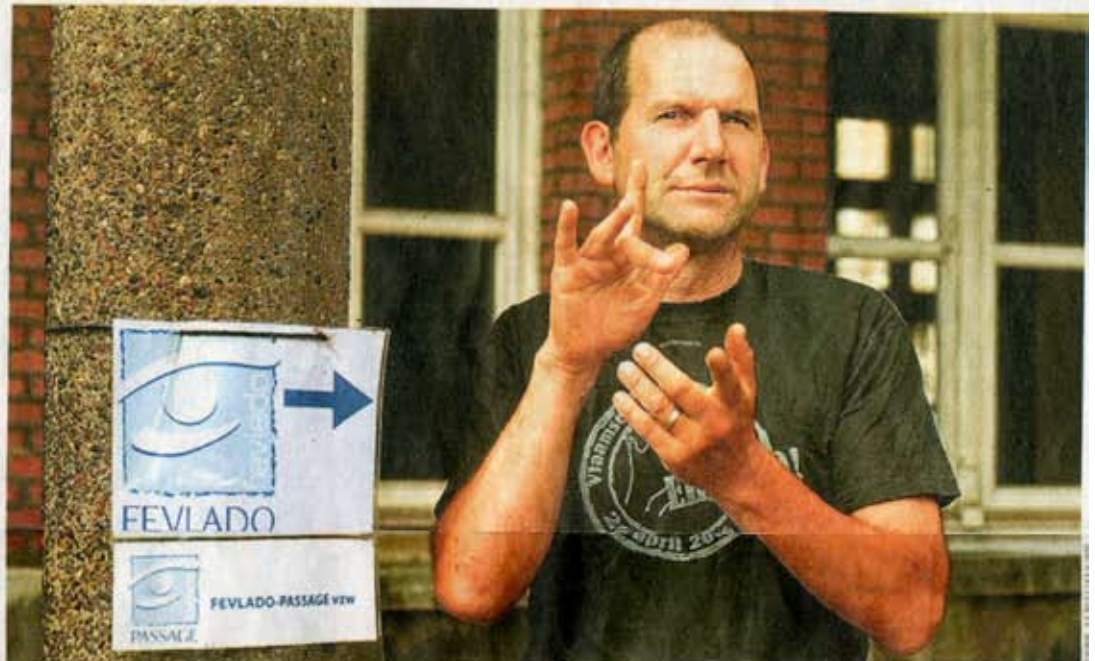
DOOR KIM VAN DE FERRE

GENT • De helft van de tijd is mijn jongste dochter van 17 van de les afgesloten, omdat er geen tolk is', vertelt Ronny Van Landuyt, vader van drie dove kinderen, met wilde gebaren. 'Tets doodnormaals als naar school gaan wordt zo een voortdurende strijd.'

Zelf is Ronny Van Landuyt (46), die doof werd geboren, altijd naar de dovenschool geweest. Hij studeerde er af met een getuigschrift voor timmerman. "Ik heb die job nooit graag gedaan", legt hij uit. Een tolk doet haar uiterste best om zijn gebaren met evenveel energie en geestdrift te vertalen. "Eigenlijk wilde ik loodgieter worden, maar dat kon destijds niet. Ik wil mijn kinderen meer kansen geven dan ik heb gehad. De diploma's die zij ambleren kun je niet in de dovenschool behalen, dus opteerden we voor geïntegreerd, 'horend' onderwijs. Alleen krijgen ze daar nog niet de kansen die ze verdienen. Omdat ze meer dan de helft van de lessen niet kunnen horen."

Verspreid over de rechtbanken in Gent en Leuven dienden Van Landuyt, zijn vrouw en drie andere ouderparen begin maart een verzoekschrift in tegen de Vlaamse minister van onderwijs en verschillende Vlaamse scholen. Reden: hun zonen en dochters zouden vorig schooljaar slechts 195 uren tolkbijstand tijdens de lessen in het gewone onderwijs hebben gekregen. "Dove leerlingen moeten 50 tot 70 procent van hun schooltijd uitzitten zonder toegang tot de lessen", zegt Maartje De Meulder van dovenvereniging Fevlado, die de ouders bijstaat. "Het tekort aan tolkuren ontzegt hen het recht op toegankelijk geïntegreerd onderwijs." In Leuven werd één verzoekschrift afgewezen. Bij de rechtbank in Gent hadden de ouders meer succes. De rechter oordeelde dat het huidige tolkenpakket voor dove leerlingen een weigering is van de redelijke aanpassingen voor personen met een handicap, waaraan scholen moeten voldoen. De Vlaamse gemeenschap moet aan de drie leerlingen een tolkenpakket van minimum 70 procent van de lessen toekennen, op straffe van een dwangsom van 250 euro per dag vertraging. De kinderen kregen ook een morele schadevergoeding van 650 euro toegewezen.

"Het niet kunnen volgen van lessen heeft niet alleen cognitieve gevolgen", zegt De Meulder. "Als je wordt afgesloten van communicatie heeft dat ook mentaal en sociaal

■ Ronny Van Landuyt werd doof geboren en is vader van drie dove kinderen. Een rechter ging akkoord met zijn klacht en verplicht de Vlaamse Gemeenschap zijn kroost een tolkenpakket van minimum 70 procent van de lessen toe te kennen.

een weerslag. Een recente masterscriptie dovenstudies aan de Hogeschool van Utrecht heeft aangetoond dat veel dove leerlingen in geïntegreerd onderwijs gepest worden, depressief zijn of vroegtijdig de handdoek in de ring gooien." Ook de oudste dochter van Van Landuyt heeft haar diploma niet behaald. "Ze had er na verloop van tijd genoeg van", vertelt hij. "Ze stapte als dertienjarige in 1999 over van de dovenschool naar het 'gewone' beroepsonderwijs (BSO). De overstap naar de middelbare school is voor elk kind aanpassen, maar als dove leerling heb je het nog een stuk zwaarder. Als er dan de helft van de schooltijd niet getolkt wordt, gaan ze zich al snel vervelen. En dan beginnen ze te prutsen. Mijn dochter kreeg soms het verwijt dat ze de lessen stoorde, maar ze zocht gewoon een uitlaatklep. We moesten haar vaak de school in duwen." De Meulder knikt begrijpend. Ze heeft het verhaal al van verschillende ouders gehoord. "Soms worden leergierige

dove leerlingen schoolmoe omdat ze geen vat krijgen op de lessen", zegt ze. "Lipiezen houd je echt geen lessen aan een stuk vol. Veel leerkrachten weten ook niet hoe ze met

RONNY VAN LANDUYT:
Hoewel ze zich fysiek in het klaslokaal bevindt, kan ze zich niet van het gevoel ontdoen dat ze spijsbelt, dat ze belangrijke info mist

die ene dove leerling in hun klas om moeten gaan. Met als gevolg dat ze vaak aan hun lot worden overgelaten."

"De manier waarop men met de situatie omgaat hangt natuurlijk af van leerling tot leerling, alsook van leerkracht tot leerkracht", beseft Van Landuyt. "Mijn jongste dochter van zeventien is erg sociaal en ligt goed in de klasgroep. Haar medeleerlingen in de BSO-richting personenverzorging zijn nu zelf gebarentaal beginnen leren, zodat zij Sylvie kunnen helpen als er geen tolk voorhanden is. Er was ook één leerkracht die hetzelfde deed, maar dat zijn uitzonderingen. Er is gewoon dringend nood aan meer tolkuren. De advocaat die de Vlaamse Gemeenschap vertegenwoordigde haalde op een bepaald moment het argument aan dat de leerlingen die de rechter om meer tolkuren vroegen toch goede punten behaalden. Hij vergat er wel bij te vertellen dat ze daar veel harder voor moeten werken. Sylvie volgt na schooltijd nog bijles in een dovenschool om bij te kunnen benen. Hoewel ze zich fysiek in het klaslokaal bevindt, kan ze zich niet van het gevoel ontdoen dat ze aan het spijsbelen is, dat belangrijke info aan haar voorbij gaat."

Hopen op beterschap

Samen met Van Landuyt hoopt dovenvereniging Fevlado dat de Vlaamse Gemeenschap gehoor geeft aan de uitspraak van de rechter en er een precedent wordt geschapen. "Nu de nieuwe Vlaamse minister van Onderwijs ook die van Gelijke Kansen is, wordt er misschien meer aandacht aan het probleem besteed", zegt De Meulder. "Hoe blij ik ook ben met de uitspraak, ik wacht liever nog even af voor ik begin te juichen", vult Van Landuyt aan. "We verwachten niet dat er nu fulltimebijstand komt van een tolk, maar ik hoop wel op verbetering. Ik heb altijd volgens het credo geleefd dat je als dove nu eenmaal moeite moet doen om je aan te passen en die raad geef ik ook aan mijn kinderen mee. Maar in het onderwijs moet het toch van twee kanten komen."

Onderwijsminister Pascal Smet: 'Tekort aan doventolken'

Op het kabinet van kersvers minister van Onderwijs en Gelijke Kansen Pascal Smet (sp.a) is het probleem van het tolkenpakket voor dove leerlingen bekend. "We begrijpen de grieven van de ouders en erkennen het probleem, maar we kunnen er weinig aan doen", klinkt het daar. "Er zijn op dit moment gewoon niet genoeg doventolken op de markt. Eigenlijk zouden we voor één leerling fulltimebegeleiding van twee volwassena moeten voorzien. Tolken voor doven is immers erg belastend en houd je niet de

hele dag op je eentje vol. Praktisch gezien wordt dat erg moeilijk."

Naar alle waarschijnlijkheid zal er in beroep worden gegaan tegen het vonnis van de rechtbank in Gent. "We zullen de uitspraak grondig bestuderen, maar vrezen dat we geen andere keuze hebben. In Leuven is het verzoekschrift afgewezen. Als Vlaamse Gemeenschap kun je moeilijk naar eigen goeddunken één arrest volgen en tegen een arrest ingaan."

Op het kabinet denkt men evenwel dat andere ouders in de toekomst nog gevolg

zullen geven aan de rechtzaak. "De oplossing ligt naar onze mening in het decreet Leerzorg, waarbij men leerlingen die met een fysieke handicap kampen maar normaal begaafd zijn en naar een 'gewone' school willen gaan wil ondersteunen vanuit de omkadering van het buitengewoon onderwijs. Daar biedt men in sommige gevallen de omkadering van één leerkracht voor vier leerlingen aan. Aan dat decreet zal tijdens deze legislatuur weer de nodige aandacht worden besteed."

(KVPD)